

Strnadová, Kristýna. 2016. Komparace nedemokratických režimů na příkladu Svazijska a Lesotha. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra politologie. Diplomová práce.

Posudek oponenta práce: Mgr. Martin Schmiedl

Charakter tématu

Studentka si vybrala zajímavé téma, hlavně vzhledem k volbě států, kterými se rozhodla zabývat. Způsob zpracování by mohl být zajímavější. Práce často sklouzává k deskripci, která je navíc spíše neoriginální a někdy až příliš upadá do srovnání vývoje politických systémů.

Teoreticko-metodologické zakotvení

Cílem autorky bylo v práci posoudit „možnost demokratického rozvoje“ ve zkoumaných zemích. Úžeji se pak chce zaměřit na otázku postavení panovníka v těchto monarchiích a jeho roli v procesu demokratizace. Za tímto účelem představuje teorie nedemokratických režimů. Zaměřuje se na teorie totalitních režimů a autoritářských režimů. V tomto případě je otázkou, zda má pro účely práce vyšší význam popisovat právě teorie totalitních režimů, vzhledem k faktu, že se jedná o typ režimu, který je v africkém prostředí neaplikovatelný. Problematické by mohlo být i pojmosloví, které užívá, když využívá termínu autoritativní, kdežto v české politologii je spíše ustálený výraz autoritářské.

Další mou výtkou je v tomto směru absence rozebrání problematiky režimů tzv. šedé zóny, které jsou velmi zajímavým nástrojem pro analýzu současných afrických nedemokratických režimů.

Celkově, bohužel, autorka pracuje s teoriemi a typy nedemokratických režimů, které představuje poměrně povrchně, což je na škodu i pro další analýzu. Autorka si neurčuje, ani příliš nerozebírá nějaké typické znaky hlavně Linzových typů autoritářských režimů. To vede pouze k povrchní analýze a problematickému zařazení zkoumaných států.

Je pozitivní, že autorka naznačuje možnosti některých současných databází, které měří kvalitu politických režimů či přímo úroveň demokracie (zmiňuje Mo Ibrahim Index a Freedom House). Bohužel v další části s nimi pracuje jen velmi omezeně. Například u databáze Freedom House nezmiňuje kategorie, které organizace používá, a ani s nimi nepracuje. Zmíní pozice v žebříčku Freedom House, ale již je nezařadí do určité kategorie, což by mohlo být zajímavé vodítko pro další analýzu. Podobně Mo Ibrahim Index je využit jen omezeně.

Pro analýzu využívá „strukturální rozbor charakteru politického systému“, kdy se zaměřuje na dělbu politické moci a stranický a volební systém. Bohužel, celá analýza je utopena ve velkém množství popisu. Práce tak působí deskriptivním dojmem, navíc nepřináší příliš originálních zjištění, neboť velké množství informací je čerpáno z publikace doc. Fialy. Vzhledem ke způsobu zpracování a zaměření se na historický vývoj politických systémů práce působí spíše jako historický popis vývoje států a jejich stranického a volebního systému.

Některé autorkou uvedené tabulky, které mají pomoci analytičnosti textu, působí zmatečně. Například v tabulce na straně 44 „Principy demokratického uspořádání, s nimiž se demokracie neslučuje“, by autorka pravděpodobně měla volit lepší popis kategorií a uvést je a vysvětlit jejich vztah k demokracii v teoretické části, takto jejich volba působí nahodile. V další tabulce na straně 69 („Principy demokratického uspořádání“) se snaží ukázat na principy demokratického uspořádání, které jsou vybrány na základě „požadavků na demokracii dle předních politologů“ (tyto politology neuvádí). Mezi těmito požadavky na demokracii uvádí například poměrný volební systém či vyrovnané pravomoci obou komor, kdy ovšem ani jedna nepatří mezi znaky demokracie, které je odlišují od nedemokratických režimů.

Následně dochází k závěru, že Lesotho je mobilizační autoritářský režim a Svazijsko sultanismus. Celé pojetí závěrů však působí spíše jako zásah deus ex machina.

Práce se zdroji

Autorka využívá dostatečného množství odborné literatury, avšak i zde mám několik výhrad. Autorka by měla užívat některé aktuálnější práce v oblasti nedemokratických režimů a zároveň více užívat původní literatury místo českých shrnujících publikací, natož učebnic. Samozřejmě tato literatura by neměla, alespoň přehledově chybět, nicméně popisovat některé kategorie z Říchové či Balíka s Kubátem mi přijde nevhodné úrovně diplomové práce. Autorka využívá samozřejmě i původních publikací Linze, Linze a Stepana či Sartoriho, což je dobře, avšak toto by mělo být spíše základní normou diplomové práce.

Autorka by mohla využívat více primárních zdrojů (například novinových článků či různých reportů nevládních organizací). Velmi chválím užití ústav či vládních webů. Avšak užití blogu z AIP není zcela šťastné a lepší by bylo využít zprávy zpravodajských webů, které o aktuálních událostech pojednávají.

Struktura práce

Struktura je logická a autorka postupuje vhodně od teoretických základů k analytické části. Ač si myslím, že teoretická část by mohla být v některých částech podrobnější. V úvodu představuje cíl práce, zmiňuje hlavní literaturu a dostatečně popisuje strukturu a jednotlivé kapitoly práce. Relativně malý prostor je věnován metodologii.

V závěru shrnuje svá zjištění a poukazuje na fakt, že Lesotho je vzhledem k současnému vývoji více otevřeno možným změnám ve směru demokracie.

Formální stránka

Formální stránka je relativně v pořádku. Nalezneme sice některé překlepy či špatné odkazování (viz str. 21, kde místo autora odkazuje na odborný časopis) či chybějící odkaz na ústavy (jsou však uvedeny v seznamu literatury). Nicméně toto nebrání plynulosti textu ani ho to nijak nenarušuje.

Závěr

Ač si myslím, že by si práce zasloužila hlubší a analytičtější zpracování a rozšíření o další primární i sekundární zdroje, tak ji přesto **doporučuji k obhajobě**.

Martin Schmiedl

V Horní Branné 9. 1. 2017